

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler
Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato
1. maj 2022

Sted
Nuuk, Grønland

Omrstændigheder

Sulinermik Inuutissarsuteqartut Kattuffiat, SIK, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning* (GAS).

Læs om SIK på [lex.dk](#)

- 1 **Sulisartut ataqqinartut, Nunarsuarmi sulisartut ulluanni tamassi pilluangaaritsi. Aamma qujanarsuaq sulilluarnissigut nunarput napatikkassiuk – ilisseqanngippammi nunarput ingerlasinnaanngilaq. Tassami ajoraluartumik eqqaaneqartuartarpoq sulisartut**
- 5 **suliartunngitsoortartut, taakkualu kisimik pisuutinneqartarlutik soorlulusooq sulisitsisoq akisussaaffeqanngitsoq, pisuussuuteqanngitsoq. Pisuutitassarsiorneq qimallugu suleqatigiilluta tamatta suliartunngitsoortarneq aaqqiiviginiaarniartigu.**
- 10 Taama oqariarlunga erseqqissaatigissavara sulisartoqaterpassuaqaratta suliaminnik nuannarinnillutik suliartortuaannartunik ukiorpassuarnilu suliffimminnut tunniusimallutik sulisunik.
- 15 Soorlu ullumikkut Odâq Olsenip Aningaasaateqarfiani sulisartut kattuffianni ilaasortaqtitta ilaannik arfinilinnik pisarnertut kajumissaasiiniarpugut – ilaat ukiuni 40-ni sulisimasut sulilu sulillutik, ataaserlu ukiuni 56-ini sulisimasoq sulilu sulilluni. Ilumummi sulisartorpassuaqarpoq suliffimminnik nuannarinnittunik sulisitsisuminnillu suleqateqarluartunik.
- 20 Periarfissarlu manna iluatsilluguttaaq sulisartoqatikka ataqqinartut Odâq Olsenip Aningaasaateqarfianit kajumissaserneqartut qamannga pisumik pilluaqqungaarpakka.
- 25 Sulisartoqaterpassuakka, suliffissinnik sullitassinnillu ataqqinnillusi ukiorpassuit aalajaallusi sulisusi qujanaq. Puigussanngilarpummi sulisartorpassuaqarmat suliartortuaannartunik suliffimminnullu

ataqqinnittunik.

Periarfissaq manna iluatsilluguttaaq Naalakkersuisunngooqatigiittut nutaat
30 pilluaqqorusuppakka. Neriuppunga inuiaqatigiit sulisartullu ukiuni tulliuttuni
atugarissaarnerulernissaat qitiutillugu suleqatigiikkumaartusi.

Naalakkersuisooqatigiilersut arlalitsigut eqqarsaatissikkusuppakka:

35 Imaassinjaavoq nunatta ataqtigiissumik ingerlanneqartariaqarnera sulisartut
kattuffianni siulittaasutut oqariartuutigiuarakku eqqumiigineqartartoq.

Aamma imaassinjaavoq aatsitassat uranimik akoqarpata
akoqanngippataluunniit aatsitassarsiornerup nunatsinni annertunerusumik
40 ingerlanneqartariaqarnera suaartaatigiuarakku eqqumiigineqartartoq.

Kisianniliuna ataqtigiissumik maannamullu ilisimaneqalersimasut
aallaavigalugit tunngavilersonluni eqqarsarnissaq pisariaqartoq. Atagu una
eqqarsaatigilaariartigu:

45 Maannakkut ajuusaarnaraluartumik Europami sorsuttoqalernera pissutigalugu
ikummatisamik aatsitassanillu nunarsuarmi pilersorneqarneq sumi tamani
nalorninartorsiorfiuvoq, sulisartoqatitsinnuttaaq annertuumik
sunniuteqartussamik. Rusland annertuumik aatsitassarsiorfiuvoq, ilaatigut
50 aatsitassat qaqtigoortut aammattaaq eqqarsaatigalugit.

Maanittaaq nunarsuarmioqataagatta nunarsuarmi mingutsitsinerup
minnerpaaffissaaniitinneqarnissaanik pingaartitsisuuvugut.

55 Maannakkummi ajuusaarnaraluartumik orpippassuarnik piiaasoqqaartarpoq
aatsitassat qaqtigoortut qallorumallugit. Uagut nunatsinni imannak
orpippassuaqanngikkaluarluta avatitsinni orpippassuaqarnera
toqqaannartumik ulluinnarni inuunitsinni iluaqtigaarput. Taamaattumik
nunarsuarmioqataasutut mingutsitsinnginnissaq orpippassuarnillu
60 piujuannartitsinissaq aamma akisussaaffeqlarluta suleqataaffigisariaqarparput.

Taavami uagut orpippassuaqanngitsumiittugut sooq aatsitassat qaqtigoortut
uranimik akoqarpata akoqanngippataluunniit piiarsinnaassanngilagut –
soorunami pinngortitamut avatangiisilu eqqarsaatigalugit minnerunngitsumillu

sulisartut peqqinnissaat eqqarsaatigalugu tamanna illorsorneqarsinnaassappat?

Ilisimalikkat tunngavigalugit eqqarsarnissaq iluaqutaasarloq – taamaassorisat pituttorgiinnarnagit.

70

Ippasaq ilaatigut navianartorsuartut nalilerlugin oqallisigisat ullumi paasisaqarnerunikkut iluaqutissaalluartutut eqqortumillu atoraanni allanit navianarnerunngitsutut nalilerneqartarpuit. Soorlu atomip nukinga ikummatigalugu nukissiornerup ”qorsuusumik nukissiornertut”, imaappoq 75 avatangiisinut ajoqtaanngitsumik nungusaataanngitsumillu nukissiornertut, isagineqalernissaa pillugu maannakkut EU-mi sulissutiginnittooqarnera maluginiarnarpoq.

SIK-p aatsitassarsiornерup inerisarneqarnissaanik kissaateqarnera soorunami

80

aamma aningaasarsiornermut tunngassuteqarpoq – tassa nunatta karsiata aningaasanik amerlanerusunik immerneqarnissaa.

Kissaaterpassuaqarpugummi ullumikkut akissaqannginnerput pissutigalugu naammassisinnaanngisatsinnik.

85

Tamatta nilliavugut peqqinnissaqarfimmit pitsaanerusumik isumagineqarnissarput kissaatigalugu.

Tamatta nilliavugut utoqqartatta pitsaanerusumik isumagineqarnissaat

90

piumasaralugu.

Tamatta nilliavugut akilersinnaasatsinnik inissaqartinneqarnissarput noqqaassutigalugu.

95

Tamatta nilliavugut paaqqinnittarfinnut akiliutivut millisinneqaqqullugit.

Tamatta nilliavugut angalaneq akikinnerulersinneqaqqullugu.

Tamatta nilliavugut meerartavut pitsaanerusumik atugassaqartinneqaqqullugit.

100

Meerartavulli pitsaanerusumik atugassaqartinneqassappata angajoqqaat atugarisaat qiviartariaqarpavut – tassaniippullu aningaasarsiat.

Maannakkut nunatsinni aningaasanut inatsit ukiut tamaasa Inatsisartutsinnit

- 105 aalajangersarneqartartoq qiviarutsigu aningaasartuutit isertullu
oqimaaqtigipput – imaappoq aningaasat tamaasa atorpavut, tamattalu
nilliaatigisavut pitsaanerusulissappata nunatta aningaasaqarnera
pitsaanerungaalersittariaqarparput.
- 110 Tassaniipporlu aammattaaq politikerit akisussaaffeqartumik oqalunnissaat –
neriorsuuterpassuaqartarpummi uffa nalunagu taagukkatik
akissaqartinneqanngitsut.
- Mittarfittaaleqaagunngooq! Tassami aanamineerarsuanngorpoq Nuummi
115 mittarfiup tallineqarnerata naammassinissaanut. Tamatuttaarlu Ilulissani.
Aammattaaq Qaqortumi mittarfissaq aallartinneqalerpoq.
- Taamaattoq nikallorsaarinianngikkaluarlunga aperusuppunga: Kikkunuku
mittarfissaat aammalu tikittarfissaat sananeqartut?
- 120 Ersarissumik una oqaatigissavara: SIK-mi ilaasortatta mittarfiginavianngilaat
aammalu tikittarfiginavianngilaat. Ilami timmisartornissaminut
akissaqanngillat!
- 125 Qanittukkut Qaanaamut ilaasortatsinnik ataatsimiisitsiartorpunga. Inuit
marluuvugut. Qaanaamut uterlugulu 50.000 kruuneerpugut – aap,
tutsarlunngilasi: 50.000 kr.
- Takorloorsinnaavisiuk ilaasortatta qanoq ilillutik Qaanaaq qimassagaat?
130 Takorloorsinnaavisiuk qanoq ilillutik sinerissamut ilaquuttaminut
tikeraarsinnaanersut?
- Naluara ilissi takorloorsinnaanerissi. Kisianni uanga tamanna massakkut
takorloorsinnaanngilara, akissaqanngilluinarpummi. Taava aperilanga:
135 Ilaasortatta Qaanaami mittarfik sukkut iluaqutigigamikku?
- Kalaallit Nunaat angeqimmat inukeqalunilu, manna iluatsillugu Nuuk
qimalaarlugu Qaanaaq taareerakku tassaniitilaarallassavassi.
- 140 Nunarsuatsinni maannakkut mingutsitsineq annertuumik piuvoq. Ilaatigut
uagut ulluinnarni pisariaqartitavut naammassiniarlugit, tassalu olie aammalu
aatsitassat qaqtigoortut pissarsiariumallugit, nunarsuarmioqativut

aatsitassanik piiaapput ilaatigut mingutsitsisinnaanissartik
145 soqutiginngilluinnarlu. Allatorluinnarmi mingutsitsinnginnissamut malittarisassaqarput, uagutsinnit qasunganerujussuarmik piumaffigineqarlutik.

Taamaalilluni nunarsuatta kissakkiartornera ilutigalugu nuna qeriuannartoq aakkiartorpoq. Tamanna nunatta avannaarsuani annertoorujussuarmik
150 sunniuppoq. Nuna qeriuannartoq Qaanaami aakkiartorpoq, tamannalu ilaasortatsinnut malunnaatilimmik sunniuteqapiluppoq. Qaanaami illut ilaat silataaninngaanniit allaat takuneqarsinnaanngorput uingasut – tamatumalu kingunerisaanik ussiitsorujussuanngorlutik, taamalu orsussamik atuisorujussuanngorlutik.

155 Taamaattumik Qaanaami immikkut qanoq
iliuuseqarluinnartoqartariaqalerpoq.

Tassami uanga taamatut pisoqarnera ajunaarnersuartut nalilerpara. Immikkut
160 aningaasaliisoqartariaqarluinnarpoq. Nalunngikkaluarpala oqartussaasut oqassasut ”akissaqanngilagut” – aningaasanimmisaatitassanik maani nunami annertunerusumik eqqarsartoqanngimmat!

Ilaasortatta ulluinnarni atugarisaat ajuusaarnaraluartumik
165 pitsanngoriartunngillat. Akit qaffakkiartorput ilaatigut maannakkut sorsuttoqarnera pissutigalugu. Taamaammat paaserusunnarpoq Naalakkersuisut ulluinnarni inuuniarneq pitsaanerulersinniarlu. qanoq
iliuuseqassamaarnersut.

170 Nunani allani assigiinngitsunik periaaseqartoqarpoq innuttaasut ulluinnarni inuuniarnerat oqinnerulersinniarlu.

Soorlu assersuutigalugu Danmarkimi orsussamut tapiisoqassaaq. Maani qujanartumik orsussap akiinik suli qaffasoqannngilaq, kisianni sorsunneq
175 sivitsussappat taamatut pisoqariaannaavoq. Nerisassat akii qaffapiluulerput, tamannalu ilaasortatta inuuniarnerannut annertuunik sunniuteqapiluttussaavoq.

Taamaattumik ineqarnermut tapiiffigineqartarermik aaqqissuussinerup
180 boligsikringip aaqqiivigineqarnissaa siullermik siunnersuutiginiarpara. Boligsikringimik tapiiffigitinnissamut killissarititaasoq

qaffangaatsiartariaqarpoq ilaasortatta meeraat annertuumik
eqqornerlunneqassanngippata.

185

Maannakkut Ruslandip Ukrainemut saassutarinninnera pissutigalugu
sulisartoqaterpassuavut qimarrapput.

190 Taava sooq nunarsuarmioqataasutut qimaasunik maani nunami aammattaaq
tigusisinnaassanngilagut? Takorloorsiummi maani nunami sorsunneqartoq.
Takorloorsiuk qaartartunik nakkaatitsivigineqartugut. Takorloorsiuk
ilaquuttavut, meeqqavut, qaartartumik eqqorneqarlutik toqutaasut.
Takorloorsiullu annakkumalluta nunamut allamut qimaagaluarluta
ornikkatsinni tigujumaneqanngitsugut. Ilä-ila, qanoq ajortigissagaluarpa
taamatut inissinneqaraluarutta...

195

Taamaattumik nunarsuarmioqataasutut akisussaaffimmik tigusilluta aamma
qimaasunik maanga nunarujussuarmut tikilluaqqusisinnaasariaqarpugut.
Taama oqarusunnarpoq, tassa ilaatigut oqariartortoqarmat qimaasunik
tigusinissatsinnut maanna piareersimanngitsugut.

Qaqugumi qimaasunik tigusinissatsinnut piareersimalissagatta?

200 Ajuuusaarnaraluartumik maannakkut pisortanut
isumaqtigisiissuteqarsinnaasimanngilagut, pisortat piumasaqasaaterput
qanillattorumanngimmassulluunniit akissaqannginnaminngoooq.

Nalunngilarput ilisimallugulu nerisasanut nunatsinni akit qaffatsitereersut
aammalu allaat ilimagineqarluni nerisasanut akit ilaatigut 15 – 20 procentimik
210 affaateqassasut.

Tamanna politikerinit ilisimaneqarnerpoq/malinnaaffigineqarnerpoq?

215 Ilisimasimaguniku, malugalugu malinnaasimagunik, nunarsuarmi akit
sukkasuumik qaffakkiartupiloortut, sooq taava qanoq iliuuseqarnianngillat?
Naanguna Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq, naanguku taakkua
qineqquaaramik atugarissaarnerulernissatsinnik kissaateqarnerartut?
Oqaasiinnaasimavaasiit?

220 Atugarissaarnerulernissatsinnik kissaateqarnerarput. Ilisimasimanerpaat

atugarissaarnerulissagutta aamma taava maani nunami aningaasanik amerlanerusunik isertitsisariaqartugut.

- 225 Politikerit kikkunnut tamanut allat aningaasarsiaannut qaffaasoqarnissaanik oqariartoqattaarput. Kingullermik aamma oqariartortoqarpoq aviisiliortunngooq KNR-mi atugarissaarnerusariaqarput, aamma aningaasarsiatigut.
- 230 Sulisartunuku ulluinnarni maani nunami napatitsisut ima soqutaanngissimatiginersut sunnguamilluunniit politikkikkut ilungersuuteqartoqarani taakkua pitsaanerusumik atugassaqartinneqarnissaannik anguniagalimmik?
- 235 Naanguku tamakku neriorsuuterpassuit? Kattuffinnut allanut isumaqatigiinniartunut akuleruteqattaariallutik SIK-p isumaqatigiinniarneranut oqaaseqartoqarusunngivippoq – soorlu tassa qanii asserneqarsimasut.
- 240 Immaqa nutaamik eqqarsartoqartariaqalerpoq. Immaqa allaat eqqarsartoqartariaqalerpoq maani nunami sulisartunut sullisserusuttunut nutaamik partiiliornissaq ilami maannakkut sulisartut atugaat annertunerusumik attorneqarusunngillat.
- 245 SIK-p isumaqatigiinniuttagai suusupagineqarput, allaat akuleruffigisariaqanngitsutulluunniit isigineqarlutik. Pissutsit taamaattut illuanut saatinneqartariaqalerput.
- 250 Inuaqatigiinnit paasineqartariaqalerpoq SIK-p nunatta karsiata aningaasivia tigumianganngimma – timmiarsiummillusooq silugullugit karsip matuersaataanik Naalakkersuisut arsaarsinnaannginnatsigit.
- Qatsulluinnarpumpummi SIK pisuutinneqartuarmat aningaasarsiat taamatut inisisimanerannut. Nunatta karsiata matuersaatai SIK-p tigumianganngilai.
- 255 Akissarsianik qaffaasussat tassatuaapput Naalakkersuisut – taakkuupput kisimik nunatta karsiata matuanik ammaasinnaasut.
- Taamaattumik piumasaraarput Naalakkersuisut maannakkut aningaasarsianik inuussutigineqarsinnaasunik qaffaassasut.

Qujanaq oqaaseqarsinnaagama. Ullup sinnerani ullorsiornerup nuannersumik ingerlaqqinnissaanik kissaappassi – maajip aallaqqaataani pilluarits!

265

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

270

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2022>

275

280

285

290

295